

УДК 504. 75

ДИЗАЙН ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ СУСПІЛЬСТВА

ЄФРЕМЕНКОВА Надія

Київський національний університет технологій та дизайну, Черкаси, Україна
n.efremenkova@gmail.com

Роботу присвячено аналізу взаємозв'язку діяльності дизайнерів та існуючих в суспільстві культурних цінностей, пошуку шляхів покращення екологічної ситуації в світі. Підкреслено важливість використання методу оцінки життєвого циклу продукції для впровадження принципів кругової економіки. Зазначено активне використання дизайнерами всього світу вторинної та натуральної сировини в дизайнерських проектах. Підкреслено активну участь українських дизайнерів у справі впровадження екологічних технологій. Зазначено важливість сучасних тенденцій в дизайнерських колах, які здатні змінити сучасний екологічний стан в світі на краще.

Ключові слова: культура, цінності, кругова модель економіки, вторинна сировина, екологічна безпека.

ВСТУП

Дизайн як сфера діяльності має унікальну здатність миттєво реагувати на зміни в суспільстві, культурі. Індикаторами культури в суспільстві є цінності, в них зосереджено зерно свідомості, моралі, мотивації людини. Цінності є базовим еталоном для людини. Утворюються вони завдяки традиціям, потребам часу та трансформуються під впливом життєвих обставин, соціально-економічних процесів.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завданням роботи є дослідження взаємозв'язку сучасних здобутків дизайнерів та можливостей ефективної реалізації культурних цінностей суспільства.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Збільшення рівня забрудненості навколишнього середовища внаслідок суттєвого зростання масового споживання різноманітної продукції, в тому числі складної техніки, накопичення відходів на звалищах створюють навантаження на екологічну систему. Саме тому сучасний стан екологічної ситуації в світі потребує негайного вирішення проблем, що стоять перед людством.

Метод оцінки життєвого циклу продукції є одним з важелів впливу на покращення екологічної ситуації в умовах постійного зростання кількості продукції, що випускається. Використання методу оцінки життєвого циклу продукції дозволяє здійснити якісний перехід від лінійної до кругової моделі економіки. Сутність кругової моделі економіки полягає у проектуванні продукції без збільшення кількості відходів та забруднення довкілля, можливості

тривалого використання матеріалів та продуктів, захисті природного середовища. Це означає важливість дослідження можливостей для нового виробництва, використанні їх, утилізації продукції після використання та відновлення для подальшого застосування. В таких умовах роль дизайну суттєво зростає. Активно пропагує принципи кругової економіки голландський дизайнер Річард Хаттен (Richard Hutten). Він втілює у життя проект з виготовлення нових крісел його власного дизайну для Амстердамського аеропорту Схипхол (Amsterdam Airport Schiphol) зі старих, що повністю перероблені [1].

Польська компанія Zieta пішла по шляху створення біонічних форм та об'єктів, що можуть бути перероблені з часом. Для цього вона розробила технологію FiDU, що дозволяє виготовляти металеві гідроформовані меблеві вироби. Завдяки легкості отриманих виробів технологію планується використовувати для елементів фасаду в архітектурі. Німецькою Studio Flaeг створено продукт замкненого циклу акустичні панелі Indigo з властивостями звукопоглинання, що виготовлені з органічних волокон бананів та шовковиці з оздобленням екстрактом індиго. Мети досягнуто завдяки використанню для обробки біорозкладаємих та нетоксичних матеріалів.

Дизайнери світу в сучасних умовах, обираючи матеріали для своїх проектів, обов'язково враховують чинники мінімізації їх негативного впливу на оточуюче середовище. Саме з цією метою голландська компанія Aectual використовує роботизовані принтери та біологічний пластик з рослин для виготовлення покриття для підлоги. Завдяки використанню вторинної сировини та переробці екологічно чистих матеріалів виробництво не має відходів. Для того, щоб привернути увагу людей до екологічного мислення та активного використання екологічних матеріалів, японський дизайнер Косуке Аракі (Kosuke Araki) створив серію посуду та приладдя зі звичайних обвуглених рослинних відходів, що склеєні тваринним клеєм та оброблені уруші, традиційним японським лаком.

Аналіз експонатів виставок 2021-2022 років демонструють стійку тенденцію уваги до сфери екологічної безпеки. Прихильність до природних елементів останнім часом стає все більш помітною. Наприклад, під час виставки Supersalone в Мілані в 2021 році були представлені екологічні предмети експозиції та навіть самі стенди з переробленої сировини. Тема природи була суттєвою частиною виставки, павільйони були оточені деревами у кількості 200 штук, що після виставки були перенесені до парку міста Forestami. Також представлено моноблочні кухонні меблі Oasi от Stefano Boeri Architetti для салону Aran Cucine з інтегрованими в них деревами, що створювало естетичний вигляд та особливий природний мікроклімат в приміщенні [2]. Деревина та рослинні матеріали є лідерами серед усіх натуральних матеріалів для дизайну. Спостерігаються модні тенденції використання натуральних матеріалів в якості шпалер з волокон рису, бавовни, кори коркового дерева, бамбуку, листя дерев та рослин, сизалю, шовку, льону. Чинником, що приваблює, є їх первісний природний аромат, природна легкість.

Під впливом сучасної екологічної ситуації увага дизайнерів всього світу прикута до можливості використання вторинної сировини. Ефективно вторинну текстильну сировину та залишки текстильної сировини активно використовує завод Kvadrat Really, що розташований в Данії. Ними створюються високоякісні, міцні декоративні текстильні плити Really Solid Textile Board з властивостями звукопоглинання. Плити виробництва Kvadrat Really дають можливість покривати їх лаками та восками, використовувати для меблів та інших конструкцій з горизонтальним та вертикальним використанням. Приклад організації екологічного виробництва цінний також тим, що у виробництві плит не використовуються барвники та токсичні хімікати. Такі плити, що фактично виготовлені цілком з відходів, можуть використовуватись дизайнерами для створення інноваційних продуктів [3].

Величезна увага в сучасному світі приділяється використанню екологічних матеріалів. Найбільший потенціал, за версією Ситаль Соланки, експерта, автора книги «Why Materials Matter: Responsible Design For A Better World», є наступні матеріали: бактерії-стрептоміцети (а саме штам бактерій *Streptomyces coelicolor*), які можуть бути використані для фарбування шовкових тканин без використання води; біорозкладаємий люпин, що придатний для створення фібрового картону без використання клею; коштовні метали, отримані з використаних комп'ютерних плат шляхом рециклінгу, які придатні для подальшого використання; навіть бактерії, що живуть в кокосовому молоці, що є корисними для виготовлення схожого на шкіру штучного матеріалу з водонепроникними властивостями та здатністю до біорозкладання [4].

Українські дизайнери також долучаються до загально світових тенденцій. Стартап українського індустріального дизайнера Іллі Кічука зі створення зубної щітки Effa мав за мету зменшення відходів. Ручка щітки виготовлена з переробленого паперу, має екологічно чисте ламінування на основі кукурудзяного крохмалю. Щітинки виготовлені з інноваційного нейлону, що швидко розкладається. Нейлонова частина легко відокремлюється від корпусу. Термін придатності щітки до 30 днів. Стимулом для створення стартапу стало те, що однією з найпоширеніших причин забруднення океану є використання пластику одноразового використання, а також те, що всі готелі світу, в тому числі на узбережжі морів та океанів, забезпечують своїх клієнтів зубними щітками. Стартап, що став переможцем багатьох європейських конкурсів, запущено у виробництво.

Виставковий майданчик в Ейндховені (Dutch Design Week) активно тестує молоді бренди та демонструє напрямки, в яких розвивається індустрія дизайну. Українські дизайнери, за думкою українських кураторів Оранської О. та Богданової О., приймаючи участь у виставках, демонструють стурбованість та зацікавленість проблемами сучасного світу, шукають шляхи єднання людини з природою. Ними пропонуються для огляду результати дослідження виробництва паперу з опалого листя (дизайнер Фречка В.), створення екологічного хутра з коноплі (дизайнер Дево О.). Пропонуючи штучне хутро з коноплі, Дево О. підкреслює важливість коноплі для людини. Коноплі є унікальними рослинами, не потребують пестицидів та гербіцидів для

вироснування, дають два врожаї за рік, потребують на 75% менше води, ніж бавовна та адсорбують в 4 рази більше двоокису вуглецю, ніж дерева. Коноплі є антиалергенними, антибактеріальними, гігроскопічними [5].

ВИСНОВКИ

Дизайн реалізується через творчу та інноваційну діяльність, удосконалюючи світ та забезпечуючи потреби людей. З огляду на це, важливим елементом професійної діяльності дизайнера є чутливість до потреб суспільства, вміння використовувати існуючі в суспільстві цінності та формувати нові, що стають актуальними завдяки їх своєчасності. Дизайн як гуманітарна, культурна та соціальна діяльність суттєво впливає на зміну цінностей в суспільстві. Вміння мислити нестандартно дає перевагу дизайнерам в будь-яких умовах. Креативність базується на вмінні образно та системно мислити, мати схильність до винахідливості, виявляти здатність до проектного мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ричард Хаттен о технологиях: умнее, быстрее, понятнее. URL: <https://www.interior.ru/design/8147-richard-hutten-o-tehnologiyah-umnee-bistree-ponyatnee.html>.
2. Дизайн по осени считают: Тренды 2021 года с осенних выставок. URL: <https://www.houzz.ru/statyi/dizayn-po-oseni-schitayut-trendy-2021-goda-s-osennih-vystavok-stsetivw-vs-154603810>.
3. Composite materials designed for circularity. URL: <https://www.kvadrat.dk/en/really>.
4. 5 материалов, которые определяют экологичный дизайн будущего. URL: <https://www.buro247.ru/news/lifestyle/13-oct-2018-design-innovative-materials.html>.
5. DDW 2019: украинский дизайн и зеленые технологии. URL: <https://www.interior.ru/design/3774-ddw-2019-ukrainskij-dizajn-i-zelenye-tekhnologii.html>.

IEFREMENKOVA N.

DESIGN AS A TOOL OF REALIZATION OF CULTURAL VALUES OF SOCIETY

The thesis is devoted to the analysis of the relationship between the activities of designers and existing cultural values in society, finding ways to improve the environmental situation in the world. The importance of using the method of product life cycle assessment for the implementation of the principles of the circular economy is emphasized. The active use of recycled and natural raw materials by designers around the world in design projects is noted. The active participation of Ukrainian designers in the implementation of environmental technologies is emphasized. The importance of modern trends in design circles, which are able to change the current environmental situation in the world for the better.

Key words: culture, values, circular model of economy, secondary raw materials, ecological safety.